

UPPSALA
UNIVERSITET

2022-04-29 SAMFAK 2022/60

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i kostvetenskap

Reviderad och fastställd av dekanus på delegation av
Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden 2022-04-28

Innehåll

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i kostvetenskap	3
1. Mål för utbildningen	3
2. Behörighet och förkunskapskrav	3
2.2. Särskild behörighet	4
3. Antagning och urval	4
3.1. Information och utlysning.....	4
3.2. Antagning	4
3.3. Urval	5
4. Utbildningens innehåll och uppläggning	5
4.1. Utbildningens uppläggning.....	5
4.2.Handledning.....	6
4.3 Individuell studieplan	6
5. Kurser	7
5.1. Kunskapsprov	8
5.2. Tillgodoräknande.....	8
6. Avhandling och disputation	8
6.1. Avhandling	8
6.2. Disputation.....	9
6.3. Licentiatseminarium	10
7. Examen	10

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i kostvetenskap

1. Mål för utbildningen

För doktorsexamen skall, enligt examensordningen, doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av kostvetenskap samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av ämnesområdet,
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och inom kostvetenskap tillämpliga metoder i synnerhet.
- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap,
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande,
- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar,
- och visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Dessa mål gäller i tillämpliga delar även för licentiatexamen.

2. Behörighet och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som fakultetsnämnden kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen (jfr. SFS 2010:1064, HF 7 kap 35 §). Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden fattar beslut om föreskrifter om särskild behörighet (AFUU 2 §, RUF 4 §).

2.1. Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad

nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Högskolan får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl (jfr. SFS 2010:1064, HF 7 kap 39 §). Beslut om undantag från krav på grundläggande behörighet fattas av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden (AFUU 1 §).

2.2. Särskild behörighet

För särskild behörighet att antas till utbildning på forskarnivå i kostvetenskap krävs att den sökande har godkänt resultat på kurser om 90 högskolepoäng i kostvetenskap. Särskild behörighet har också den som i annan ordning inom eller utom landet förvärvat motsvarande kunskaper.

3. Antagning och urval

3.1. Information och utlysning

Utlisning av platser inom utbildning på forskarnivå sker på Institutionens för kostvetenskap webbplats www.ikv.uu.se och på www.uu.se minst tre veckor före ansökningstidens utgång. I utlysningen framgår hur antagningen går till, vilka handlingar som skall bifogas ansökan samt för anställningen övrig information. På Institutionen för kostvetenskaps webbplats finns mer information om forskarutbildningens uppläggning. Mer information kan även erhållas från institutionens studierektor för forskarutbildningen.

3.2. Antagning

Antagning till utbildning på forskarnivå och fördelning av studiestöd sker med öppenhet och i konkurrens. Antagning sker i normalfallet en gång per år. Ansökan om antagning görs elektroniskt via universitetets hemsida.

Fakultetsnämnden får till utbildning på forskarnivå bara anta sökande för vilka det finns en plan för studiefinansiering under hela utbildningstiden, normalt genom anställning som doktorand. Fakultetsnämnden får dock anta sökande som har någon annan form av studiefinansiering, om nämnden bedömer att finansieringen kan säkras under hela utbildningen och att sökanden kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen att den kan slutföras inom fyra år vad gäller licentiatexamen och åtta år vad gäller doktorsexamen (jfr. SFS 2010:1064, HF 7 kap 36 §, RUF 3 §).

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden har delegerat till prefekten vid Institutionen för kostvetenskap att efter samråd med institutionens handledare besluta om antagning till utbildning på forskarnivå. Antagning av doktorander med annan form av studiefinansiering än doktorandanställning beslutas av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden. Fakultetsnämnden ska även besluta vid antagning till studier på 120 högskolepoäng som avslutas med licentiatexamen, utbildning på deltid samt när sökande har finansiering från andra lärosäten.

3.3. Urval

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven skall göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig utbildning på forskarnivå och baseras på följande bedömningsgrunder:

Tidigare genomförda självständiga arbeten av vetenskaplig karaktär (särskilt examensarbeten på grundläggande och avancerad nivå) granskas med avseende på självständighet, metodisk klarhet och teoretisk medvetenhet, analytisk och stilistisk stringens samt kritiskt förhållningssätt. Därutöver görs urvalet utifrån:

1. Möjligheten att med gott resultat och inom förväntad tid genomgå utbildningen på forskarnivå. Bedömningen grundas på den sökandes inlämnade projektplan och andra skrifter samt på personens teoretiska medvetenhet, förmåga till kritiskt tänkande, självständighet samt kommunikativa förmåga som till exempel att kunna uttrycka sig i skrift på engelska.
2. Möjligheten för institutionen att kunna erbjuda god handledning. Detta innebär att handledarkapacitet måste finnas. Det innebär också att sökande med en intresseinriktning som inte motsvarar tillgängliga handledares kompetens och intresseinriktning inte kan antas.
3. Den sökandes möjlighet att delta i institutionens forsknings- och arbetsgemenskap.
4. Den sökandes tidigare erfarenhet av andra ämnen än kostvetenskap, relevant yrkesarbete och undervisning. Detta kriterium beaktas efter övriga kriterier och med tanke på vilka förutsättningar en sökande har haft för att skaffa sig denna typ av meriter.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande (jfr. SFS 2010:1064, HF 7 kap. 41 §).

4. Utbildningens innehåll och uppläggning

4.1. Utbildningens uppläggning

Utbildning på forskarnivå i kostvetenskap avslutas med doktorsexamen eller licentiatexamen. Utbildningen skall omfatta 240 högskolepoäng för doktorsexamen och 120 högskolepoäng för licentiatexamen. En doktorand som antagits till utbildning på forskarnivå som skall avslutas med doktorsexamen kan, om han/hon så önskar, avlägga licentiatexamen som ett etappmål.

En sökande kan också, om han/hon så önskar och fakultetsnämnden bedömer det som lämpligt, bli antagen till utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng som avslutas med licentiatexamen (AFUU 3 §).

Utbildning på forskarnivå i kostvetenskap som avslutas med doktorsexamen omfattar fyra års netto-studietid och består av en kursdel om 60 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 180 högskolepoäng.

Utbildning på forskarnivå i kostvetenskap som avslutas med licentiatexamen omfattar två års netto-studietid och består av en kursdel om 30 högskolepoäng och en licentiatuppsats om 90 högskolepoäng.

Kursläsningen och avhandlingsarbetet ska bedrivas parallellt. Doktoranden ska tidigt påbörja sitt avhandlingsarbete. Detta arbete avrapporteras normalt vid institutionens högreseminarier. Handedarna ska med sina doktorander fortlöpande diskutera hur utbildningen fortskrider. Efter ungefär halva tiden genomförs ett mittseminarium. Till detta inbjuds minst en extern sakkunnig att närvara. I slutskedet äger även ett slutseminarium rum där en extern sakkunnig bjuds in.

4.2.Handledning

För varje doktorand ska utses två handledare, varav en huvudhandledare med huvudansvar för utbildningen – inklusive avhandlingsarbetet – och en biträdande handledare. En av handledarna ska vara anställd vid eller adjungerad till Uppsala universitet. Handedarna ska ha doktorsexamen/ motsv. och åtminstone en av handledarna ska vara docentkompetent (jfr. 1 § AFUU).

Doktoranden har rätt till handledning under utbildningen, så länge inte rektor med stöd av HF 6 kap. 30 § beslutar något annat. En doktorand som begär det ska få byta handledare (jfr. SFS 2010:1064, HF 6 kap 28 §).

Huvudhandledare bör senast under sitt första år som handledare genomgå handledarutbildning och detsamma rekommenderas för biträdande handledare. I uppdraget som handledare ingår forskningshuvudmannens övergripande ansvar för att forskningen utförs i enlighet med god forskningssed (jfr. RUF 8 §).

4.3 Individuell studieplan

För varje doktorand ska det upprättas en individuell studieplan. På delegation av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden ska den fastställas av prefekten vid Institutionen för kostvetenskap, efter samråd med doktoranden och doktorandens handledare.

Den individuella studieplanen ska innehålla en tidsplan för doktorandens utbildning, uppgifter om hur doktorandens handledning är organiserad, en beskrivning av de åtaganden i övrigt som doktoranden och fakultetsnämnden (dvs. institutionen) har under utbildningstiden, och vad som i övrigt behövs för att utbildningen hela tiden ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt.

Den individuella studieplanen följs upp av fakultetsnämnden minst en gång per år. Vid uppföljningen ska doktoranden och huvudhandledaren informera fakultetsnämnden om hur utbildningen framskrider. Fakultetsnämnden kan då eller vid något annat tillfälle när det är motiverat göra de ändringar i den individuella studieplanen som behövs. Utbildningstiden får förlängas bara om det finns särskilda skäl för det. Sådana skäl kan vara ledighet på grund av sjukdom, för tjänstgöring inom totalförsvaret eller för förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer och studentorganisationer eller föräldraledighet. Innan en ändring görs ska doktoranden och handledarna ges möjlighet att yttra sig.

Av den individuella studieplanen ska det framgå hur den forskarstuderande genom handledning och andra utbildningsinslag rörande forskningsetik, särskilt med avseende på god forskningssed och etikprövning, utvecklar sin förmåga att ta ansvar för att god forskningssed följs i forskningen.

Doktoranden, handledarna och prefekten ska skriftligen intyga att de har tagit del av den individuella studieplanen och de ändringar som görs i den (jfr. SFS 2010:1064, HF 6 kap 29 §).

Blankett för individuell studieplan hämtas på fakultetens webbplats www.samfak.uu.se.

5. Kurser

Utbildning på forskarnivå i kostvetenskap som avslutas med doktorsexamen består av en kursdel om 60 högskolepoäng.

Obligatoriska forskarutbildningskurser:

-Kurspaket som anordnas av den egna institutionen:

Ämnesövergripande introduktionskurs för utbildning på forskarnivå inom kostvetenskap, 4,5 hp

Vetenskapligt skrivande och publicering, 4,5 hp

Akademiska färdigheter 7,5 hp.

- Kurser anordnad av andra institutioner vid Uppsala universitet eller vid andra lärosäten:

Högskolepedagogisk kurs, om minst 4,5 hp. (Kursen kan i samråd med handledarna ersättas med annan kurs för doktorander som sedan tidigare har genomgått motsvarande pedagogisk utbildning.)

Kurser som innefattar områdena vetenskapliga metoder, vetenskapsteori och forskningsetik, om sammantaget minst 15 hp.

Valbara forskarutbildningskurser:

- Val och omfång av kurser görs i samråd med handledarna och ska bidra till att målen för forskarutbildningen uppnås. Till valbara kurser hör eventuella läskurser.

Utbildning på forskarnivå i kostvetenskap som avslutas med licentiatexamen består av en kursdel om 30 högskolepoäng.

Obligatoriska forskarutbildningskurser:

-Kurspaket som anordnas av den egna institutionen:

Ämnesövergripande introduktionskurs för utbildning på forskarnivå inom kostvetenskap, 4,5 hp

Vetenskapligt skrivande och publicering, 4,5 hp

Akademiska färdigheter 7,5 hp.

-Kurser anordnad av andra institutioner vid Uppsala universitet eller vid andra lärosäten:

Högskolepedagogisk kurs, om minst 3 hp. (Kursen kan i samråd med handledarna ersättas med annan kurs för doktorander som sedan tidigare har genomgått motsvarande pedagogisk utbildning.)

Kurser som innefattar områdena vetenskapliga metoder, vetenskapsteori och forskningsetik, om sammantaget minst 7,5 hp

Valbara forskarutbildningskurser:

- Val och omfång av kurser görs i samråd med handledarna och ska bidra till att målen för forskarutbildningen uppnås. Till valbara kurser hör eventuella läskurser.

5.1. Kunskapsprov

Varje kurs inom utbildning på forskarnivå avslutas med skriftligt eller muntligt prov. Proven bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Betyget ska bestämmas av en av prefekten särskilt utsedd lärare (examinator). Enligt Samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens beslut får följande lärare utses som examinatorer inom utbildning på forskarnivå: Professorer, docenter, universitetslektorer som avlagt doktorsexamen och prövats av rekryteringsgrupp (sökt och fått anställning i konkurrens), biträdande lektorer samt forskarassistenter.

5.2. Tillgodoräknande

Doktorand, som vid annan högskoleenhet har godkänts på kurs som ingår i utbildning på forskarnivå, har rätt att tillgodoräkna sig denna efter överenskommelse med examinator. Detsamma gäller kurser som ges inom ramen för fakultetens gemensamma utbud (*graduate school*-kurser) eller kurser som anordnas vid någon annan fakultet vid Uppsala universitet.

6. Avhandling och disputation

6.1. Avhandling

Doktorsavhandlingen ska utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en kort sammanfattning –

ramberättelse – av vetenskapliga uppsatser, vilka doktoranden har författat ensam eller gemensamt med annan person (sammanläggningsavhandling).

Doktorsavhandlingen, eller i förekommande fall de vetenskapliga uppsatserna/ artiklarna, ska ha sådan kvalitet att den/de uppfyller rimligt ställda krav för att antas till publicering i ett vetenskapligt forum.

Avhandlingar och uppsatser inom sammanläggningsavhandlingar som författas av flera personer kan tillgodoräknas i licentiat- eller doktorsexamen enbart om det i huvudsak går att särskilja författarnas insatser (jfr. UFV 2010/472, 6 § AFUU).

Ämnet för avhandlingen och avhandlingens språk (svenska eller engelska) bestäms tillsammans med handledarna. Till varje avhandling ska fogas ett kortfattat engelskspråkigt referat (*abstract*).

Avhandlingsmanuskripten ska läggas fram vid ett eller flera forskningsseminarier eller genomgå motsvarande granskning genom institutionens försorg. Anslag av statsmedel till tryckning av doktorsavhandling utgår enligt av fakultetsnämnden bestämda regler.

Detta gäller, i tillämpliga delar, även licentiatuppsatser.

6.2. Disputation

Doktorsavhandlingen ska försvaras muntligen vid en offentlig disputation. Tid och plats för disputationen beslutas av dekanus. Disputation och licentiatseminarium får äga rum under terminstid samt under sommaruppehållet med undantag för perioden 15 juni t.o.m. 15 augusti (jfr. RUF 11 §).

Disputationen ska tillkännages i god tid (minst tre veckor) genom elektronisk spikning. Förkortad tillgänglighetstid får medges av dekanus endast om det finns synnerliga skäl (jfr. UFV2009/1993, 9 § RUF). De s.k. spikbladen ska således publiceras digitalt, men kan också anslås på anslagstavlan i Universitetshuset. För sammanläggningsavhandlingar gäller även obligatorisk digital publicering av ramberättelsen. Då antagning skett med licentiatexamen som slutmål ska digital publicering av spikblad ske (jfr. UFV 2009/1993, 9 § RUF).

Uppsala universitets riktlinjer för utbildning på forskarnivå anger att en avhandling under minst tre veckor innan disputation ska finnas tillgänglig på universitetsbiblioteket i det antal exemplar som behövs för att möjliggöra en tillfredsställande granskning av avhandlingen före disputation (RUF 9 §). Fakultetsnämnden har delegerat till institutionsstyrelsen att besluta om minimiantal för tryckta upplagor av olika typer av avhandlingar (SAMFAK 2021/144). Institutionen ansvarar för att avhandlingen sprids till lämpliga mottagare, däribland opponent, betygsnämnd och ordförande vid disputationen samt till institutioner inom landet med forskning och utbildning på forskarnivå inom det vetenskapsområdet som avhandlingen tillhör.

Disputationen ska ledas av en ordförande. Vid disputationen ska det finnas en opponent. Beslut om ordförande vid disputationen, opponent samt betygsnämnd fattas av dekanus efter ansökan på en blankett, som kan hämtas på fakultetens webbplats www.samfak.uu.se

Opponenten har rätt att vara närvarande vid sammanträden med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i besluten. Detsamma gäller huvudhandledaren.

Normalt består en betygsnämnd vid Samhällsvetenskapliga fakulteten i Uppsala av tre ledamöter, varav en ska väljas till ordförande. Sammansättningen ska normalt vara följande: en ledamot kommer från den egna institutionen, en ledamot kommer från en annan institution inom Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Uppsala universitet och en ledamot kommer från ett annat lärosäte, därtill bör en reserv utses (jfr UFV 2019/641). Den som har varit handledare för doktoranden får inte ingå i nämnden annat än om det finns synnerliga skäl. Nämnden ska utse ordförande inom sig. Vid utseende av betygsnämnden ska en jämn könsfördelning eftersträvas. Sålunda ska betygsnämnden bestå av såväl kvinnor och män, om inte synnerliga skäl talar emot detta. Dispens kan endast beviljas av dekanus.

En doktorsavhandling ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd. Någon motivering till beslutet godkänd ska ej anges i beviset eller i betygsnämndens protokoll. En ledamot i betygsnämnden som vill reservera sig mot majoritetens beslut kan i protokollet eller annan beslutshandling, dock ej i examensbeviset, låta anteckna avvikande mening. Vid betygsättningen ska hänsyn tagas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av avhandlingen. Betyg för en doktorsavhandling ska beslutas av betygsnämnd, som utses särskilt för varje avhandling.

Alla kurspoäng bör vara avklarade innan disputation äger rum.

6.3. Licentiatseminarium

Licentiatuppsatsen ska försvaras muntligt vid ett offentligt seminarium. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen ska hänsyn tagas till innehållet i uppsatsen och till försvaret av den.

Betyget bestäms av en examinator, som utses av prefekten. Utöver en examinator, ska en extern opponent medverka. Både examinator och opponent bör ha minst docentkompetens.

Alla kurspoäng bör vara avklarade innan seminariet äger rum.

Tid och plats för seminariet beslutas av prefekten.

7. Examen

Doktorsexamen i kostvetenskap uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng inom ämnesområdet och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling, som godkänts av betygsnämnden.

Licentiatexamen i kostvetenskap uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng inom ämnesområdet och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid ett seminarium försvarat en licentiatuppsats, som godkänts av examinator.

Examensbevis utfärdas av rektor efter ansökan till Examensenheten.

8. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Föreliggande studieplan trädde i kraft 1 maj 2022. Doktorander som antagits före detta datum kan, om det med hänsyn till utbildningens gång är möjligt, begära att få övergå till den nya studieplanen. Beslut om övergång till ny studieplan fattas av prefekten efter samråd med handledare och examinator, som skall bevilja eventuella dispenser från obligatoriska moment i den nya studieplanen. Doktorander som antagits enligt tidigare gällande studieplan har rätt att fullfölja utbildningen enligt denna.

9. Övriga anvisningar

Gällande författningsbestämmelser om utbildning på forskarnivå framgår av:

- Högskoleförordningen (HF), kap. 5 (anställning som doktorand), kap. 6 (utbildningen) och kap. 7 (tillträde till utbildningen)
- Antagningsordning och föreskrifter för betyg inom utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (AFUU), UFV 2010/472
- Riktlinjer för utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (RUF), UFV 2021/641
- Delegation av beslut av minimiupplaga av doktorsavhandlingar SAMFAK 2021/144
- -Samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens delegationsordning och beslutsstrukturer (www.samfak.uu.se)